

การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

THE DEVELOPMENT OF STUDENT COUNCIL IMPLEMENTATION IN OPERATION EDUCATIONAL SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHAIYAPHUM

ณัฐกฤตา ศิริพัฒนสกุลชัย¹, กานต์ เนตรกลาง²
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Natkritta Siripattanasakunchai¹ Kant Netklang²
Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Corresponding Author E-mail : natkritta@cb.ac.th

(Received : June 4, 2024 ; Edit : June 10, 2024 ; accepted : June 14, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรส่งเสริมและกำหนดยุทธศาสตร์ให้สภานักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตยด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ บูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก การมีจิตอาสา เป็นตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียน โดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แล้วสะท้อนปัญหาความขัดแย้งภายในโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้คุ้มครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน เข้าร่วมเป็นสภานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสภานักเรียนระดับประเทศ และเชิญเกียรติสภานักเรียนที่มุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินงานสภานักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาการดำเนินงาน, สภานักเรียน, การดำเนินงานสภานักเรียน

abstract

The purposes of this research were to study student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum. It also compared implementation practices across schools of different sizes and explored approaches for further development. The sample group included educational institution administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum, academic year 2023 by using the basics of the table of Krejcie and Morgan. The participants were selected by using stratified random sampling and purposive sampling to interview 5 key personnel to explore guidelines for developing student council's implementation in Chaiphum's secondary schools. The research instruments were a rating-scale questionnaire and the interview. The questionnaire is divided into 5 levels, totaling 33 questions. It has a reliability value of .939. The statistical procedures employed included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test independence, and content analysis and summarized in an essay.

The findings of this research were as follows:

1. The student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum was found to be at a high level in the overall. Considering in individual aspects of implementation, the aspect carrying the highest average was the learner development, the second average was the social and the national development, and the lowest average was the school development.

2. The results of a comparison on student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum classified by a school size indicated that both in the overall and individual aspect were significantly different at level .05 in the overall, with the average student council's implementation in educational schools of large and extra-large schools being higher than small and medium schools.

3. The improvement guidelines for student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum should focus on fostering student leadership through various activities, adhering to democratic principles and systematic work processes, collaboration with internal and external agencies, promoting volunteerism, serving as a voice for student concerns, promoting open communication and creative conflict resolution, advocating for student rights, participating in national student council events, and recognizing outstanding student council operation.

Keyword : Operation development, Student council, Student council operation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าเทียบเท่านานาชาติอารยประเทศ เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรรโลงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้อยู่คู่สังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้มีการลงนาม

ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พุทธศักราช 2533 เพื่อให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยให้คำมั่นว่าจะให้การปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคนให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ภายใต้การดูแลเลี้ยงดูจากครอบครัวด้วยความรัก ความอบอุ่น ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้ให้การรับรองสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือ 1) สิทธิที่จะมีชีวิต (Right to life) 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (Right to be protected) 3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) และ 4) สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 2-3)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยการสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนในด้านการส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตยอันได้แก่ การยอมรับ สามัคคีธรรม ปัญญา ธรรม รวมทั้ง หลักธรรมมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากลและเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 3-4)

สถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จัก การเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยแบ่งเบาภาระของครูได้ เป็นอย่างมาก อีกทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 4)

สถานักเรียนจึงเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตย และนำหลักธรรมมาภิบาลมาดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตยวิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน สถานักเรียนจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เติบโตขึ้นเป็นพลังที่เข้มแข็งในการสร้างสรรค์ความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานักเรียนและใช้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ทักษะประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความองกงามด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

งานกิจกรรมสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาที่ผู้บริหาร และครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเป็นภารกิจหลักเพราะว่าเป็นนโยบายโดยตรงของรัฐบาลที่มอบให้โรงเรียนดำเนินการจัดเป็นแผนปฏิบัติงานโรงเรียนเพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถและวิชาการช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัดตามความสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความเป็นผู้นำและผู้ตาม ที่ดีรู้จักการทำงานร่วมกันสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย (ภิญโญ เฟิงดา, 2550) รวมทั้งยังช่วยส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะการทำกิจกรรม ของสถานักเรียนนั้นสมาชิกจะต้องมีการแสดงความคิดเห็น แสดงความเห็นชอบด้วยการ อภิปรายและลงคะแนนเสียงรู้จักคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มหรือ สังคม ผักผ่อนตนเองให้มีความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามระเบียบประพฤตินั้นเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป และงานกิจกรรมสถานักเรียนจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ยังต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนตลอดจนการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพด้วย (Arbuckle, 1995)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบ การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัด จำนวน 37 โรงเรียน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกิจกรรมและสถานักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ในการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดให้สำเร็จตามเงื่อนไขความสำเร็จที่กำหนด โดยได้มีการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในทุกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้โรงเรียนดำเนินงานจัดกิจกรรมสถานักเรียนให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดในกรอบกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังได้เปิดเวทีที่ทางด้านสถานักเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลผลิตจากสถานักเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดและแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเช่นกัน นักเรียนได้แสดงออกทางด้านประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมสถานักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิกำหนดกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนไว้ที่กลยุทธ์ที่ 3 ยุกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมาย คือ ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สู่การปฏิบัติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2566, น. 36)

จากการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีโรงเรียนหลายแห่งและหลายระดับประสบผลสำเร็จ ทางด้านกิจกรรมสถานักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนต้นแบบระดับชาติหรือระดับงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติก็ตาม จากการประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนในวาระต่างๆ พบว่ายังมีปัญหาในการดำเนินงานสถานักเรียนในด้านต่างๆ เช่น กระบวนการประกวดและแข่งขัน หลักเกณฑ์และวิธีการประกวดและแข่งขัน การส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียนและอื่นๆ ยังมีการดำเนินงานที่อาจยังไม่เป็นไปตามรูปแบบที่สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียนกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณ และการดำเนินงานด้านอื่นๆ ต่างมีความพร้อมในการสนับสนุน การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนแตกต่างกันด้วย ทั้งเรื่องกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน การให้ความร่วมมือของบุคลากร

การสนับสนุน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และการสนับสนุนด้านงบประมาณของแต่ละโรงเรียน รวมไปถึงบริบทด้านอื่นๆ ของโรงเรียนที่เป็นตัวปัจจัยซึ่งถึงความพร้อมในการสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน (อิสระ ชุมศรี, 2562, น.71)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร หรือบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและมุ่งหวังต่อการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมโรงเรียน ครู และสถานักเรียนในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี และเข้าใจในระบบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นผู้นำและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม หลักธรรมมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตลอดจนจนเป็นการรายงานกระบวนการและผลการดำเนินงาน ให้เกิดความเข้มแข็งและต่อเนื่องในโอกาสต่อไป

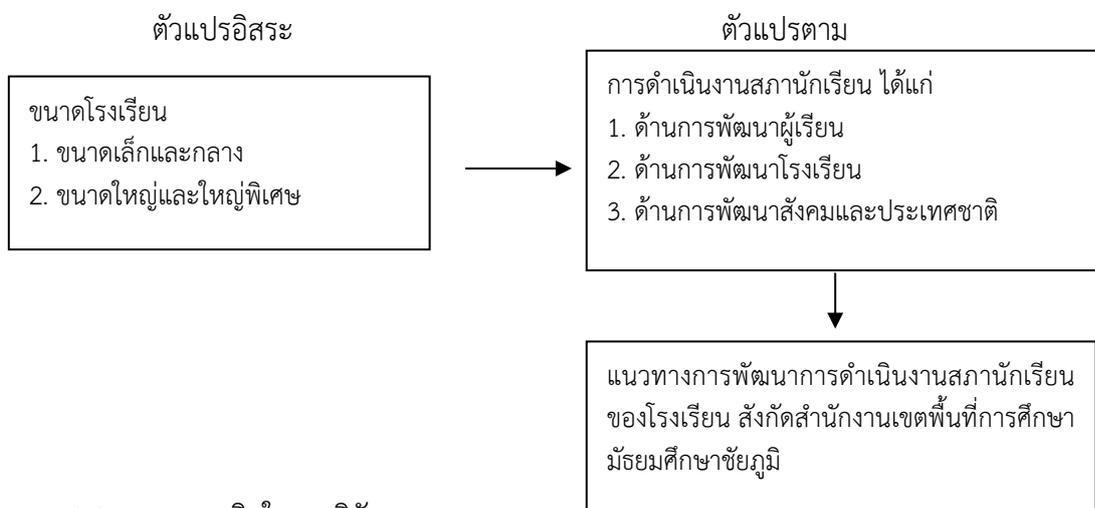
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานสถานักเรียนและศึกษาแนวทาง

การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามหลักการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 38-42) ดังภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,653 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 137) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน แล้วทำการเทียบบัญชีไตรยางศ์เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน 2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3. ครูที่ทำงานเกี่ยวกับสถานักเรียน จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 ขนาดเล็กและกลาง

1.2 ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การดำเนินงานสถานักเรียน

2.1 ด้านการพัฒนาผู้เรียน

2.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview)

ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยเลือกเฉพาะการดำเนินงานที่น้อยที่สุดแต่ละด้าน มาใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย จากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการ แนวคิดทฤษฎี และมุมมองทัศนะของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการสรุปเป็นนิยามศัพท์ของตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารตำรา โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.3 กำหนดรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.4 ประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบตามที่กำหนดไว้

1.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องของข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective congruence หรือ I.O.C.) ผลปรากฏว่ามีค่าระหว่าง 0.80-1.00

1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try out) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .939

1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. แบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารแนวทางการพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) หลังจากที่ได้วิเคราะห์ สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ เลือกเฉพาะการ ดำเนินงานที่น้อยที่สุดแต่ละด้าน นำมากำหนดประเด็นคำถามเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.4 นำร่างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการตามแต่ละเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 ฉบับ คือ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 37 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิและโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พร้อมด้วย แบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดด้วยตนเอง และติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้วยตนเอง แล้วสรุปรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ทันทีที่จบการสัมภาษณ์ และสรุปความคิดเห็นรวบยอดอีกครั้งทันทีที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง การสัมภาษณ์แต่ละ ครั้งผู้วิจัยได้จับบันทึกและบันทึกเสียงไว้ทุกครั้งโดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนที่จะบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ในทุกคำตอบ แล้วคัดเลือก ฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องมาลงรหัสไว้

1.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดย

การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยภาพรวมแล้วนำค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 121) แล้วแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ น้อยที่สุด

1.4 เปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การทดสอบ t-test (Independent sample) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

2.2 นำข้อความที่ผู้ให้ข้อมูลมาจัดกลุ่มคำ (Phase) ที่เป็นประเด็นเดียวกัน แล้วขีดด้วยเส้น หรือ ข้อความนั้น ในแต่ละบุคคล

2.3 อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจกับความคิดของผู้ให้ข้อมูล

2.4 วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หรือตีความ สร้างข้อสรุปแบบนิรนัย (Deductive method) คือ การพิจารณาความเหมือน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชัยภูมิ

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตาราง 1 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.25	0.68	มาก
2	ด้านการพัฒนาโรงเรียน	4.11	0.73	มาก
3	ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ	4.12	0.74	มาก
	รวม	4.16	0.68	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.68) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73)

การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานสถานักเรียน	ขนาดเล็ก และขนาดกลาง		ขนาดใหญ่และ ขนาดใหญ่พิเศษ		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.14	0.67	4.35	0.68	-2.71*	0.007
2	ด้านการพัฒนาโรงเรียน	4.00	0.69	4.22	0.75	-2.34*	0.007
3	ด้านการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ	4.03	0.70	4.21	0.76	-2.23*	0.026
	รวม	4.06	0.65	4.27	0.70	-2.69*	0.007

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาโรงเรียน และ
ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและ
ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรส่งเสริมสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตย
ด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ บูรณาการการทำงานกับกลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียน
มีส่วนร่วมกับผู้บริหาร ครู ส่งเสริมให้สถานักเรียนเป็นผู้นำในการนำนักเรียนในโรงเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เป็นผู้มี
คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมของคนไทย รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถแสดงออก
ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ ให้กำลังใจและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

2. ด้านการพัฒนาโรงเรียน ควรส่งเสริมภาวะผู้นำและวุฒิภาวะให้สถานักเรียน ให้สถานักเรียนเข้าใจ
บทบาทของตนเอง เปิดโอกาสให้สถานักเรียนเป็นผู้นำและตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียน แล้ว
สะท้อนปัญหาความขัดแย้งภายในโรงเรียน ร่วมประชุมวางแผนแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ โดยประสานงานกับครูที่
ปรึกษาและผู้บริหาร เข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา ค้ำครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน และเปิด
โอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามความต้องการของนักเรียน

3. ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศ ควรกำหนดยุทธศาสตร์และส่งเสริมให้สถานักเรียนในการพัฒนาการ
ดำเนินงาน เพื่อเป็นสถานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสถานักเรียนระดับประเทศ ร่วมมือกับโรงเรียน
อื่น หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่ายทำข้อตกลง MOU สร้างความเข้มแข็ง ความสมานฉันท์ และเผยแพร่
นวัตกรรมและผลงานที่ได้รับการยอมรับต่อสาธารณชน เปิดโอกาสให้สถานักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่และ
กระบวนการเป็นพลเมืองตามหลักสันติวิธีและประชาธิปไตย ส่งเสริมการมีจิตอาสาและรู้จักและส่งเสริมให้สภา
นักเรียนเป็นสมาชิกสถานักเรียนระดับประเทศ รวมทั้งเชิดชูเกียรติสถานักเรียนที่มุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินงานสภา
นักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยจึงได้ผลการวิจัยมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. จากการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา สังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสังคม ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย โดยโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะดำเนินการปลูกฝังเยาวชนให้ เป็นพลเมืองที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตยผ่านการทำงานสถานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับประกอบ สารสวรรค์ (2548, น. 37) กล่าวว่าสถานักเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บริหารงาน รู้จักวางโครงการและดำเนินงาน ประสานกับผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน มีความสำนึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยและมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย นักเรียนได้รับประสบการณ์ ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จัก วางโครงการ ดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่น รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่ง มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม และเป็น การเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิสระ ชุมศรี (2562, น. 46) ได้ศึกษาการ พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน และด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุทัยวรรณ กง เพชร (2565, น. 125) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สังกัดงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการชักชวนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

2. จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 พบว่า ด้านการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ทำให้การดำเนินงานสถานักเรียนของ โรงเรียนแตกต่างกัน อาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ มักจะตั้งอยู่ในเขตชุมชน ที่หนาแน่น และโรงเรียนมีความพร้อมด้านปัจจัยต่างๆ เช่น บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามการดำเนินงาน มีอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ งบประมาณ ที่เพียงพอต่อการดำเนินงานตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนส่วน ใหญ่มีความพร้อมและต้องการสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Charles (2015) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนรัฐ ในเมืองคิรินยาเกตะวันออก ประเทศ เคนยา ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการกำหนดขนาดสัดส่วนของสถานักเรียน และส่งผลต่อการ ดำเนินงานสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิสระ ชุมศรี (2562) ได้ศึกษาการ พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย สูงสุด และมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินอภิปรายผลโดยยกประเด็นจากผลการวิจัยที่มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ควรส่งเสริมสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตยด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานสถานักเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน มีการประชุมวางแผน คิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงตามหลักประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 38-42) ที่ได้กล่าวว่าการดำเนินการกิจกรรมสถานักเรียนเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะของนักเรียนที่สังคมคาดหวัง โดยเฉพาะวิถีประชาธิปไตย รวมทั้งการใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมและการแก้ปัญหาโดยหลักสันติวิธี อย่างไรก็ตาม ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำกิจกรรมสถานักเรียน มาเป็นเครื่องมือเพื่อการพัฒนาเด็กนักเรียนโรงเรียน และสังคม ในมิติต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัตรา ปิดจะยัง (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชนและ 4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัยวรรณ กงเพชร (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาโรงเรียน พบว่า ควรส่งเสริมภาวะผู้นำและวุฒิภาวะให้สถานักเรียน เข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานสถานักเรียนต้องเกิดจากมีส่วนร่วมของสถานักเรียน และความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน ช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจะทำให้เกิดการคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Elwood (2013) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการให้คำปรึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีความสำคัญยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับ Gentile (2014) ได้ศึกษา สถานักเรียนและบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนเป็นนักเรียนที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา การให้นักเรียนที่จะศึกษาตามความสนใจของตนเอง จะทำให้เพิ่มแรงจูงใจเพิ่มการเข้ามามีส่วนร่วม และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 10-11) ที่ได้กล่าววาทบาทของสถานักเรียน คือ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี และส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และสอดคล้องกับทิพย์สุนันท์ ศรีนานนท์ (2560) ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนาคือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสถานักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่และได้รับการดูแลจากสถานักเรียนอย่างเท่าเทียมกันและสามารถแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้อย่างมีความสุข

3.3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ พบว่า ควรกำหนดยุทธศาสตร์และส่งเสริมให้สถานักเรียนในการพัฒนาการดำเนินงาน สร้างความเข้มแข็ง ความ

สมานฉันท์ เปิดโอกาสให้สถานักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่และกระบวนการความเป็นพลเมืองตามหลักสันติวิธีและประชาธิปไตย และส่งเสริมการมีจิตอาสา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ได้บ้างไม่ได้บ้าง ควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานสถานักเรียนให้เข้มแข็ง การเข้าร่วมค่ายหรือกิจกรรมจิตอาสาในการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสถานักเรียน เพื่อความเข้มแข็งและความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cross, Hulme, and Mckinney (2014) ได้ศึกษา สถานักเรียนในฐานะความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 14-20) ที่ได้เสนอการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ การใช้หลักความสมานฉันท์ การใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนา ทักษะการเป็นผู้นำ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียน เป็นผู้มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกสาธารณะ สอดคล้องกับสุปราณี กิตติวรเชษฐ (2561) ได้ศึกษา การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียนตามความคาดหวังของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียน คือ การทำกิจกรรมตามปฏิทินงานของกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ผลักดันให้คณะกรรมการสถานักเรียนดำเนินกิจกรรมตามนโยบายที่หาเสียงไว้ และการจัดค่ายผู้นำโดยคณะกรรมการสถานักเรียน และสอดคล้องกับวีระศักดิ์ วงศ์นาแค (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนประกอบด้วย 7 กิจกรรม 1) กิจกรรมพัฒนาทักษะผู้นำ 2) กิจกรรมพัฒนาทักษะการประชุม 3) กิจกรรมการสร้างเครือข่ายหรือการมีส่วนร่วม 4) กิจกรรมการสร้างจิตอาสาหรือสำนึกสาธารณะ 5) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 6) การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียน 7) กิจกรรมเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรศึกษาและส่งเสริมการดำเนินงานสถานักเรียนด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการบริหารกิจกรรมสถานักเรียน โดยการส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมอบความไว้วางใจแก่นักเรียน ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานให้แก่แก่นักเรียน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนโดยเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรเปิดโอกาสให้สถานักเรียนเป็นผู้นำและตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียนและเข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา ค้ำครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน และให้นักเรียน

แสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามความต้องการของนักเรียน

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาสังคมและประเทศด้วยการจัดตั้งสถานักเรียนระดับประเทศ จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้สถานักเรียนเป็นสถานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสถานักเรียน ระดับประเทศ ร่วมมือกับโรงเรียนอื่น หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่าย

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน จึงเสนอแนะดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรจัดทำคู่มือดำเนินงานสถานักเรียน เพื่อเป็นหลักสูตรหรือแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งให้มีการดำเนินงานและการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลการศึกษาในการนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนไปใช้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนให้มี ประสิทธิภาพที่ยั่งยืนต่อไป

2.2 ควรศึกษายุทธศาสตร์การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2538). การบริหารกิจการนักเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กึ่งกาญจน์ แสงจันแดง. (2553). **การพัฒนาการทำงานเป็นทีมของสถานักเรียน โรงเรียนวังหินลาดวังเจริญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนวรรณ สุวรรณपाल. (2563). **รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรยุทธ มาลา. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานสถานักเรียนโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษรา บุญรักษ์. (2564). **การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประกอบ สารวรรณ. (2548). **การนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถาบันศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปิยวัชร อักษรสม. (2565). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในเครือข่าย อำเภอละแม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิเชษฐ์ ใจปวน. (2560). **กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนนวิธิปาชาการศึกษาจังหวัดลำพูน.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภิญโญ เพ็งดา. (2550). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิศรา ศักดา. (2564). **การพัฒนาระบบการจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนพูนพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วาสนา บุญจรรยา. (2555). **บทบาทของสถานักเรียนกับการพัฒนาระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วีระศักดิ์ วงศ์นาแค. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ แป้นพุดเย็น. (2555). **การพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแหยมวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ. (2566). **แผนการดำเนินงานและการใช้งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.** ชัยภูมิ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **หลักการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน.**

- (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2558). **คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2544). **คู่มือและเกณฑ์การประเมินโรงเรียนผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. สุปรานี กิตติวรเชษฐ์. (2561). **การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียน ตามความคาดหวังของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัตรา ปิตจะยัง. (2565). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิสระ ชุมศรี. (2562). **การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อุทัยวรรณ กงเพชร. (2565). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Arbuckle, D. (1962). *Pupil Personnel Service in American Schools*. Boston: Allyn and Bacon.
- Arbuckle, J. J. (1995). *AMOS user's guid*. Chicago: Small Waters Corporation.
- Charles K. A. (2015). *Factors influencing effectiveness of student's councils in public secondary in Kirinyaga east sub-country, Kenya*. Master's thesis. University of Nairobi.
- Cross, B., Hulme M. & Mckinney, S. (2014). *The last place to look: the place of pupil councils with in citizen participation in Scottish schools*. *Oxford Review of Education*, 40(5), pp. 628-648.
- Education and Science. (2002). *Student councils: A voice for students*. Ireland: Author.
- Elwood, J. (2013). *The role(s) of student voice in 14-19 education policy reform: reflection on consultation and participation*. *London Review of Education*, 11(2), pp. 97-111.
- Gentile, S. K. (2014). *From Listening to Empowering: A Study of High School Principal' Perceptions of Student Voice in Classroom Instruction*. (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and These database. (UMI No. 3690754)
- Jensen, J. (2017). *Development of student leadership skill and identity: A case study at Finnish university*. Master's thesis. University of Jyväskylä.
- Schwartz, S. H. (2011). *Studying Values: Personal Adventure, Future Directions*. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42(2), pp. 307-319.
- The National Association of Student Councils. (2014). *Student Council Handbook*. The United States of America: Author.